

Peshitta - Acts.21:21 But it was told to them concerning you, that you are teaching, that all of the Jews who are with the Goyim, should depart from Moshe: as you are saying that they should not circumcise their children, and they should not walk in the customs of the Torah. 22 Therefore, because they have heard that you have come here, 23 Do what we tell you. We have four men who have made a vow to be purified. 24 Lead them and go; be made pure with them, and spend with them the expenses, as they will shave their heads. And it will be known to all, that what is said concerning you, is false, and that you obey and observe the Torah. 25 Then, concerning those who had trust from the Goyim we have written: that they should keep their nefeshot away from that which is sacrificed [to idols], and from sexual immorality, and from that which is strangled, and from blood.

ASV - Act 21:21 and they have been informed concerning thee, that thou teachest all the Jews who are among the Gentiles to forsake Moses, telling them not to circumcise their children neither to walk after the customs. Act 21:22 What is it therefore? They will certainly hear that thou art come. Act 21:23 Do therefore this that we say to thee: We have four men that have a vow on them; Act 21:24 these take, and purify thyself with them, and be at charges for them, that they may shave their heads: and all shall know that there is no truth in the things whereof they have been informed concerning thee; but that thou thyself also walkest orderly, keeping the law. Act 21:25 But as touching the Gentiles that have believed, we wrote, giving judgment that they should keep themselves from things sacrificed to idols, and from blood, and from what is strangled, and from fornication.

HSV - Hand.21:21 Men heeft hun over u verteld dat u alle Joden die onder de heidenen *wonen*, leert afvallig te worden van Mozes, doordat u zegt dat zij de kinderen niet moeten besnijden en ook niet moeten wandelen overeenkomstig de gebruiken van de wet. 22 Wat staat ons nu te doen? Het is beslist noodzakelijk dat heel de menigte samenkomt, want zij zullen horen dat u gekomen bent. 23 Doe daarom wat wij u zeggen. Wij hebben vier mannen die een gelofte gedaan hebben. 24 Neem die bij u, reinig u samen met hen en betaal voor hen de kosten *van de offers*, zodat zij zich het hoofd kunnen laten scheren en allen kunnen weten dat er niets *waar* is van wat hun over u verteld is, maar *dat* u *zo* wandelt dat u ook zelf de wet in acht neemt. 25 Maar wat de heidenen betreft die geloven, hebben wij geschreven en goedgevonden dat zij niets dergelijks in acht hoeven te nemen, behalve dat zij zich moeten wachten voor afgodenoffers, voor bloed, voor het verstikte en voor ontucht.

Handelingen 21:26-30

(vertaald uit: "A Commentary on The Jewish Roots of Acts" van Hilary Le Cornu en Joseph Shulam)

Verse 26:

Then Paul took the men, and the next day, purifying himself along with them, went into the temple, giving notice of the completion of the days of purification, until the sacrifice was offered for each one of them.

The purification rites which Paul and the four nazirites undergo are of two different kinds. The latter presumably have only wish to cleanse themselves in order to bring their offerings in the Temple:

What was the rite prescribed for the cutting off of the hair [after a vow was fulfilled] in cleanness? He brought three beasts [cf. Num. 6:14]: a Sin-offering, a Whole-offering, and a Peace-offering; and he slaughtered the Peace-offering and thereupon cut his hair. So R. Judah. R. Eliezer says: He cut off his hair only at [the time of] the Sin-offering, since the Sin-offering has always priority [cf. Lev. 5:8]; but if he cut off his hair at [the time of] any of the three offerings he has fulfilled his obligation. ..Then he *takes the hair of the head of his separation* [cf. Num. 6:18] and casts it under the cauldron!⁶⁶ (Naz. 6:7-8) (see verses 22-24) (for the Temple, see 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, 22:3-21, and verses 27-29)

Toen nam Paulus de mannen, en de volgende dag, zichzelf samen met hen zuiverend, ging in de tempel, aandacht gevend aan de afsluiting van de dagen van zuivering, totdat het offer voor elk van hen werd aangeboden.

De zuiveringsriten die Paulus en de vier nazireeërs ondergaan zijn van tweeërlei soort. De laatsten wensten vermoedelijk enkel zichzelf te reinigen met het oog op hun offergaven in de tempel te brengen:

Wat was de voorgeschreven ritus voor het afsnijden van het haar [nadat een gelofte was vervuld] in zuiverheid? Hij bracht drie beesten [cf. Num. 6:14]: een Zondoffer, een Totaaloffer (brandoffer), en een Vredeoffer; en hij slachtte het Vredeoffer en sneed daarop zijn haren af. Zo zegt R. Juda. R. Eliëzer: Hij sneed zijn haar alleen op [de tijd van] het Zondeoffer, aangezien het Zondoffer altijd voorrang heeft [cf. Lev. 5:8]; maar als hij zijn haar afsneed op [de tijd van] een van de drie offers, heeft hij voldaan aan zijn verplichting. .. Dan *neemt hij het haar van zijn afzondering van het hoofd* [cf. Num. 6:18] en werpt het onder de ketel! ⁶⁶ (Naz. 6:7-8) (zie verzen 22-24) (voor de Tempel, zie 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, 22:3-21, en verzen 27-29)

In contrast, Paul is required to undergo a seven-day purification (cf. verse 27) in consequence of being defiled by gentile-land impurity (see 10:23, 13:51, and verses [15-16], 22-24). The rite for cleansing oneself from corpse-defilement is set out in Numbers 19: "The one who touches the corpse of any person shall be unclean for seven days. That one shall purify himself from uncleanness with the water on the third day and on the seventh day, *and then* he shall be clean. ..Then for the unclean *person* they shall take some of the ashes [dust] of the burnt purification from sin and flowing water shall be added to them in a vessel. And a clean person shall take hyssop and dip it in the water, and sprinkle it ...on the one who touched the bone or the one slain or the one dying *naturally* or the grave. Then the clean *person* shall sprinkle on the unclean on the third day and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him from uncleanness, and he shall wash his clothes and bathe *himself* in water and shall be clean by evening"⁶⁷ (Num. 19:11-12, 17-19) (cf. Naz. 7:3); (for Jewish hours, see 2:15, 3:1, 4:1-3, 5:21, 8:26, 10:10, 16:35, 20:7, 26:9-18, and 27:27-29; for clothing in general, see [1:1-5], 8:27-28, 9:36-43, 10:11-16, 12:5-11, 13:16-25 [shoes], 16:19-24, 18:2-3, 20:18-35, 22:26-29, [24:23], 27:3, and verses 8f; for "seven," see 19:13:17).

The Mishna regulates when a person is then permitted to enter the Temple:

Whosoever according to what is prescribed in the Law requires immersion [i.e., who have been rendered unclean by a "father of uncleanness," into which category gentile lands also fell (see 10:23)], conveys uncleanness to Hallowed Things, to Heave-offering, to common food, and to [Second] Tithe, and he is forbidden to enter into the Temple. After he has immersed himself he still conveys uncleanness to Hallowed Things and renders Heave-offering invalid. So R. Meir. But the Sages say:

He renders Hallowed Things and Heave-offering invalid; but common food and [Second] Tithe are permitted to him. But if he entered the Temple, whether before or after he had immersed himself, he is culpable!⁶⁸ (par. 11:4) (for common food, see 10:11-14; for tithes, see 3:3-10, 4:36-37, 16:34, 20:2-3, 24:10-21, and verses 1-3, 15-16; for ritual purity laws in general, see 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [associates], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8, and verses 15-16, 22f)

A specific time and place appear to have been established for the cleansing of the ritually unclean in the Second Temple period: "When they [the priests] reached the space between the Porch and the Altar, one of them took the 'Shovel' and cast it between the Porch and the Altar and in Jerusalem none could hear his fellow's voice by reason of the noise of the 'Shovel'. It was used for three things: [when he heard the noise of it] ...the chief of the *Maamad* [Deputation] made the unclean to stand at the Eastern Gate"⁶⁹ (Tam. 5:6) - i.e., following the morning incense offering (see 3:2); (for the ma'amadot, see 2:1, 3:1, and 27:21-26).

Before Paul can become completely clean he also has to immerse himself and wait until evening. Luke's notation in verse 27 would seem to suggest that the "next day" is the third day following his arrival. This timetable would appear to be confirmed by 24:11, where Paul counts

Paulus moest daarentegen een zeven daagse reiniging ondergaan (zie vers 27) als gevolg van bezoedeling door niet-joods land verontreiniging (zie 10:23, 13:51, en verzen [15-16], 22-24). De ritus voor het zichzelf reinigen van lijk verontreiniging is vastgesteld in Numeri 19: "Degene die het lijk van een persoon aanraakt, zal gedurende zeven dagen onrein zijn. Die moet zichzelf zuiveren van onreinheid met het water op de derde dag en op de zevende dag, *en dan* zal hij rein zijn. .. Dan zullen zij voor de onreine *persoon* nemen van de as [stof] van de verbrande zuivering van zonde en daarbij zal stromend water worden toegevoegd in een vat. En een rein man zal hysop nemen en het in water dopen, en het sprenkelen ... op de ene, die het bot raakte of de gedode of de *natuurlijk* stervende of het graf. Dan zal de reine op de onreine sprenkelen op de derde dag en op de zevende dag; en op de zevende dag zal hij hem zuiveren van onreinheid, en hij zal zijn kleren wassen en *zich* in water baden en zal 's avonds schoon zijn"⁶⁷ (Num. 19:11-12, 17-19) (cf. Naz. 7:3); .. (voor Joodse uur, zie 2:15, 3:1, 4:1-3, 5:21, 8:26, 10:10, 16:35, 20:7, 26:9-18, en 27:27-29; voor kleding in het algemeen, zie [1:1-5], 8:27-28, 9:36-43, 10:11-16, 12:5-11, 13:16-25 [schoenen], 16:19-24, 18:2-3, 20:18-35, 22:26-29, [24:23], 27:3, en verzen 8f, want "zeven," "zie 19:13:17).

De Mishna regelt wanneer een persoon dan toegestaan wordt om de tempel in te gaan:

Wie volgens wat is voorgeschreven in de wet onderdompeling nodig heeft [d.w.z., die onrein werd gemaakt door een "vader van onreinheid," in welke categorie ook heidense landen vielen (zie 10:23)], brengt onreinheid op Geheiligde Dingen, op Hefoffer, het gebruikelijk voedsel, en op de [tweede] Tienden, en het is hem verboden om in de Tempel te komen. Nadat hij zich ondergedompeld heeft, brengt hij nog steeds onreinheid op Geheiligde Dingen en maakt Hefoffers ongeldig. Aldus R. Meir. Maar de wijzen zeggen:

Hij maakt Geheiligde Dingen en Hefoffer ongeldig; maar gebruikelijk voedsel en [tweede] Tienden zijn voor hem toegestaan. Maar als hij in de Tempel komt, vóór of nadat hij zich had ondergedompeld, is hij schuldig!⁶⁸ (par. 11:4) (voor gebruikelijk voedsel, zie 10:11-14; voor tienden, zie 3:3-10, 4:36-37, 16:34, 20:2-3, 24:10-21 en verzen 1-3, 15-16, voor rituele zuiverheidswetten in het algemeen, zie 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [aanverwanten], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8 en verzen 15-16, 22f)

Voor de reiniging van de ritueel onreinen lijken ten tijde van de Tweede Tempel een bepaalde plaats en tijd te zijn vastgesteld: "Als zij [de priesters] bij de ruimte tussen de voorhof en het altaar kwamen, nam een van hen de 'schop' en wierpen het tussen de voorhal en het altaar en niemand kon in Jeruzalem de stem van zijn collega's horen door het lawaai van de 'schop'. Ze werd voor drie dingen gebruikt: [toen hij het lawaai ervan hoorde] ... deed het hoofd van de *Maamad* [Gevolmachtigden] de onreine stilstaan bij de Oost-poort "⁶⁹ (Tam. 5:6) - d.w.z., na het ochtend reukoffer (zie 3:2); (voor de ma'amadot, zie 2:1, 3:1, en 27:21-26).

Voor Paulus helemaal rein kan worden moet hij zich ook onderdompelen en tot de avond wachten. Luca's notatie in vers 27 lijkt te suggereren dat de "volgende dag" de derde dag na zijn aankomst is. Dit tijdschema lijkt te worden bevestigd door 24:11, waar Paulus twaalf

twelve days between his arrival in Jerusalem and his transfer to Caesarea (see 24:10-21). Since Paul cannot help the men discharge their vow in his own state of impurity he seems (merely) to take this opportunity to announce to the temple priests his intention to pay for their sacrifices at the appropriate time. While the *Mishna* does not speak of the necessity of such a declaration it is a quite reasonable assumption.

The "days of purification" consequently refer to the nazirites' vows (see 18:18), the εἰς (heōs - "until") clause ("until the sacrifice was offered for each one of them") standing in apposition - i.e., the days would be complete when the sacrifices had been brought (or possibly: the completion of the days so that the sacrifices could be brought)⁷⁰; (for voluntary vows, see 5:1-11, 20:18-35, and 23:12-15). The notation "for each one of them" appears to be emphatic. Rather than simply saying "for all of them" Luke appears to suggest that the four ended their vows separately - i.e., on different days - although evidently within a very close time period. It may also represent a way of distinguishing Paul - who is not under a vow - from those whom he is sponsoring (see verses 22-24).

Verses 27-29:

And when the seven days were almost over, the Jews from Asia, upon seeing him in the temple, began to stir up all the multitude and laid hands on him, crying out, "Men of Israel, come to our aid! This is the man who preaches to all men everywhere against our people, and the Law, and this place; and besides he has even brought Greeks into the temple and has defiled this holy place." For they had previously seen Trophimus the Ephesian in the city with him, and they supposed that Paul had brought him into the temple.

Paul appears to accompany the four nazirites to the Temple, where they all immerse themselves (see verses 22-24), the singular participle *paralabōn* - "taking" - seeming to indicate his sponsorship; (for nazirites, see 18:18 and verses 22f; for the Temple, see 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, 22:3-21, and below). Paul presumably began his seven days' purification as soon as possible on arriving in the city (cf. verse 27), taking the men with him "on the next day" following James' request (see verses 22f); (for James, see 1:15-20, 12:5-11, 14-17, 15:1, 12-21, and verses 19f). It may perhaps be assumed from this that Paul is in the Temple on the seventh day itself. 24:18 further indicates that the subsequent incident - the catalyst for Paul's arrest - occurs following completion of at least part of the process (cf. *hegnismenon* - pf. ptc.); (for riots during the feasts, see 2:14, 3:11, [19-24, 6:10-14], and verses 30ff). When Paul later says that he had come to Jerusalem to "bring alms to my nation and to present" (24:17) he is possibly referring in the latter case to the nazirites' sacrifices in addition to his first-fruit offering (two wheat-loaves as a food-offering) (see 2:1) - although Luke gives no indication here that the Feast had arrived; (for Shavuot, see 2:1f and 19:22; for Paul's "alms," see 19:21, 20:4-5, and 24:10-21).

dagen telt tussen zijn aankomst in Jeruzalem en zijn overbrenging naar Caesarea (zie 24:10-21). Aangezien Paulus door zijn eigen staat van onreinheid de mannen niet kan helpen zich van hun geloften te ontlasten lijkt hij (slechts) deze gelegenheid te baat te nemen om bij de tempel priesters zijn voornemen aan te kondigen om voor hun offers te betalen als het moment daar is. Terwijl de *Mishna* niet van de noodzaak van een dergelijke verklaring spreekt, is een heel redelijke aanname.

De "dagen van de zuivering" verwijzen bijgevolg naar de nazireeërs geloften (zie 18:18), de εἰς (heōs - "tot") clause ("tot het offer voor elk van hen werd aangeboden") staat erbij geplaatst - d.w.z., de dagen zouden compleet zijn, wanneer de offers waren gebracht (of ook: de afronding van de dagen, zodat de offers konden worden gebracht)⁷⁰; (voor vrijwillige geloften, zie 5:1-11, 20:18-35, en 23:12-15). De notatie "voor elk van hen" lijkt te worden benadrukt. In plaats van gewoon te zeggen "voor hen *allen*" lijkt Lucas te suggereren dat de vier hun geloften afzonderlijk beëindigden - d.w.z., op verschillende dagen - alhoewel duidelijk binnen een zeer korte tijd. Het kan ook een manier zijn om Paulus te onderscheiden - die niet onder een gelofte staat - van degenen die hij sponsort (zie de verzen 22-24).

Verzen 27-29:

En toen de zeven dagen bijna voorbij waren, begonnen de Joden uit Azië, bij het zien van hem in de tempel, heel de menigte aan te wakkeren en sloegen de handen aan hem en riepen: "Mannen van Israël, kom ons ter hulp! Dit is de man die aan alle mensen overal tegen ons volk, en de Wet, en deze plaats predikt, en daarnaast heeft hij zelfs Grieken in de tempel gebracht en heeft deze heilige plaats ontheiligd." Want zij hadden eerder Trofimius de Efeziër in de stad met hem gezien, en zij meenden, dat Paulus hem in de tempel had gebracht.

Paulus blijkt de vier nazireeërs naar de Tempel te vergezellen, waar ze zich allemaal onderdompelen (zie de verzen 22-24), het enkelvoudig deelwoord *paralabōn* - "nemend" - lijkt op zijn peterschap te duiden; (voor nazireeërs, zie 18:18 en verzen 22f; voor de tempel, zie 1:6-8, 3:1 f, 4:1-3, 22:3-21, en hieronder). Paulus begon zijn zeven dagen reiniging vermoedelijk zo spoedig mogelijk bij aankomst in de stad (zie vers 27), daarbij "de volgende dag" naar Jakobus' verzoek de mannen met hem meenemend (zie verzen 22f); (voor Jakobus, zie 1:15-20, 12:5-11, 14-17, 15:1, 12-21, en verzen 19f). Men kan hierdoor misschien aannemen dat Paulus op de zevende dag zelf in de Tempel is. 24:18 geeft verder aan dat het volgende incident - de katalysator voor de arrestatie van Paulus - na de voltooiing van ten minste een deel van het proces komt (zie *hegnismenon* - pf. ptc.); (voor rellen tijdens de feesten, zie 2:14, 3:11, [19-24, 6:10-14], en verzen 30ff). Als Paulus later zegt dat hij was gekomen om Jeruzalem "aalmoezen naar mijn volk te brengen en aan te bieden" (24:17) verwijst hij in het laatste geval mogelijk naar de offers van de nazireeërs in aanvulling op zijn eerstelingenoffer (twee tarwebroden als spijsoffer) (zie 2:1) - hoewel Lucas hier geen enkele aanwijzing geeft dat het feest was begonnen; (voor Sjawoe'ot, zie 2:1f en 19:22; voor Paulus' "aalmoezen", zie 19:21, 20:4-5, en 24:10-21).

Pilgrims customarily entered the Temple through one of the two southern gates by the stairs from the square below, turned right, and frequently circled the inner walls before prostrating themselves in front of the gates which led to the inner courts (cf. Shek. 6:1-3; Mid. 2:6) (see 3:1, 11); (for the Temple and its gates, see 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, 22:3-21, and below). Those who were unclean were only allowed access to the Court of the Women, which extended along the eastern side of the Temple; (for ritual purity laws, see 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [associates], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8, and verses 15-16, 22-24, 26). The Court of the Women served as a kind of secondary or outer court for the inner court, all the communal functions relating to the Temple worship being conducted within it. Paul could thus have ascended to the Temple Mount and entered the Temple area itself as far as the Court of the Women without defiling the Temple's purity (cf. Safrai and Stern: 865f).

Although Luke designates Paul's adversaries here only as "the Jews from Asia" they may possibly have actually known Paul personally, or by reputation, from Ephesus (see 19:8f). The clause "this is the man who..." (verse 28) implies acquaintance from some such source, although it might merely be local; (for the Asian Jews as the source of the rumours concerning Paul, and the charges themselves, see verses 19-21; for pilgrims who stayed for longer than the actual feast, see 2:1 and verses 15-16; for the diaspora in general, see 1:6-8, 2:5f, 6:1, 9, 9:1f, 11:19, 13:5, 14, 14:2, 5, 15:12-21, 16:3, 17:5-9, 18:14-17, 24-28, 19:21, 26:6-8, 28:1-2, 12, 16f, and verses 1f; for "men of Israel," see 2:14, 22, and 5:35-39; for Trophimus, see 20:4-5 [28:30-31]; for the later plot on Paul's life, see 23:12-15; for the Sanhedrin's role in prosecuting Paul, see 23:25-30 and 24:1 and below).

The force of the "*eti te kai* - besides this/moreover", is difficult to establish, as is its precise relation to the previous clause. If it is considered to constitute the culmination of the objections raised against Paul, the preceding points presumably also refer to "acting impudently against the Torah" (see 6:10-14 and 7:51-53) - rather than portraying Paul as an "apostate" who wishes to cause Judaism to disappear (through assimilation) (see verses 19-21). It is also possible to weaken the logical link between the two clauses, the latter then being brought as an unconnected accusation. On this interpretation, the charge of defiling the Temple is raised as an argument which will convince the crowd to "come to our aid!" - implying that the previous insinuations were insufficiently weighty; (for the gravity of speaking against the Temple, see 6:10-14). While both alternatives are viable, the first seems preferable. In the similar case in 24:5-6, it is suggested that Tertullus introduces Paul's "desecrating the Temple" as proof (*confirmatio*) of the claim that he is a political agitator (cf. Winter: 519), while in 26:21 Paul only refers to the opposition which he received concerning his witness to the Gentiles (see 24:2-9 and 26:19-23 [verses 19-21]).

The holiness (and ritual purity) of the Temple was of the highest possible order (cf. Ezechiël 9-11, 44-46):

There are ten degrees of holiness. The Land of Israel is holier than any other land. Wherein lies its holiness? In that from it they may bring the Omer, the Firstfruits, and the Two loaves, which they may not bring from any other land.

Pelgrims gingen gewoonlijk de tempel in door een van de twee zuidelijke poorten via de trappen van het plein beneden, sloegen rechtsaf, en gingen vaak om de binnenste muren heen voordat ze zich voor de poorten neerbogen die tot de binnenste voorhoven leidden (vgl. Shek 6:1-3; Mid 2:6) (zie 3:1, 11); (voor de Tempel en haar poorten, zie 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, 22:3-21, en verder). Zij die onrein waren kregen alleen toegang tot de Hof van de Vrouwen, die zich langs de oostelijke kant van de Tempel uitstrekte; (voor rituele reinheids wetten, zie 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [aanverwante], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8 en verzen 15-16, 22-24, 26). De Hof van de Vrouwen diende als een soort secundaire of buitenhof voor de binnenste hof, waarbinnen alle gemeenschappelijke taken met betrekking tot de tempeldienst begeleid werden. Paulus kon dus naar de Tempelberg opgegaan zijn en het gebied van de Tempel zelf binnengaan tot de Hof van de Vrouwen zonder de Tempel reinheid te verontreinigen (zie Safrai en Stern: 865f).

Hoewel Lucas hier Paulus' tegenstanders alleen als "de Joden uit Azië" aanwijst kunnen zij mogelijkwijs Paulus eigenlijk persoonlijk gekend hebben, of door de reputatie van Efeze (zie 19:8f). De clausule "dit is de man die ..." (vers 28) impliceert kennis van zo'n soort bron, hoewel het misschien louter plaatselijk kon zijn; (voor de Aziatische Joden als de bron van de geruchten over Paulus, en de kosten zelf, zie de verzen 19-21; voor pelgrims die langer dan het eigenlijke feest bleven, zie 2:1 en verzen 15-16, voor de diaspora in het algemeen, zie 1:6-8, 2:5f, 6:1, 9, 9:1f, 11:19, 13:5, 14, 14:2, 5, 15:12-21, 16:3, 17:5-9, 18:14-17, 24-28, 19:21, 26:6-8, 28:1-2, 12, 16f en verzen 1f, voor "mannen van Israël," zie 2:14, 22 en 5:35-39; voor Trofimus, zie 20:4-5 [28:30-31]; voor de latere samenzwering tegen Paulus, zie 23:12-15; voor de rol van het Sanhedrin in de vervolging van Paulus, zie 23:25-30 en 24:1 en zie hierna).

De kracht van het "*eti te kai* - naast dit/bovendien", is moeilijk vast te stellen, zoals de precieze relatie tot de vorige zinsnede. Als het wordt beschouwd als het hoogtepunt van de bezwaren tegen Paulus te vormen, verwijzen de vorige punten vermoedelijk ook naar "brutaal tegen de Thora handelen" (zie 6:10-14 en 7:51-53) - i.p.v. Paulus af te schilderen als een "afvallige" die wenst te veroorzaken dat het jodendom verdwijnt (door assimilatie) (zie de verzen 19-21). Het is ook mogelijk om de logische schakel tussen de twee zinsneden te verzwakken, waardoor de laatste dan tot een losstaande beschuldiging wordt gebracht. Op deze interpretatie, is de aanklacht van de tempel verontreinigen opgevoerd als een argument dat de menigte wil overtuigen om "ons te hulp te komen!" - wat betekent dat de vorige insinuaties onvoldoende gewichtig waren; (voor de zwaarte van het spreken tegen de tempel, zie 6:10-14). Hoewel beide alternatieven levensvatbaar zijn, geniet de eerste de voorkeur. In de vergelijkbare zaak in 24:5-6, wordt gesuggereerd dat Tertullus Paulus' "ontheligen van de Tempel" als bewijs (*confirmatio*) introduceert van de vordering dat hij een politieke agitator is (vgl. Winter: 519), terwijl in 26:21 Paulus alleen naar de oppositie verwijst, die hij kreeg i.v.m. zijn getuigen bij de heidenen (zie 24:2-9 en 26:19-23 [verzen 19-21]).

De heiligheid (en rituele zuiverheid) van de tempel was van de allerhoogste orde (vgl. Ezechiël 9-11, 44-46):

Er zijn tien graden van heiligheid. Het Land Israël is heiliger dan enig ander land. Waar in ligt zijn heiligheid? Omdat van hieruit zij de Omer, de Eerstelingen, en de Twee broden kunnen brengen, die zij niet vanuit een andere

The walled cities [of the Land] are still more holy, in that they must send forth the lepers from their midst ... Within the wall [of Jerusalem] is still more holy, for there [only] they may eat the Lesser Holy Things and the Second Tithe. The Temple Mount is still more holy, for no man or woman who has a flux, no menstruant, and no woman after childbirth may enter therein. The Rampart is still more holy, for no gentiles and none that have contracted uncleanness from a corpse may enter therein. The Court of the Women is still more holy, for none that had immersed himself the selfsame day [because of uncleanness] may enter therein ... The Court of the Israelites is still more holy, for none whose atonement is yet incomplete may enter therein ... The Court of the Priests is still more holy, for Israelites may not enter therein save only when they must perform the laying on of hands, slaughtering, and waving. Between the Porch and the Altar is still more holy, for none that has a blemish or whose hair is unloosed may enter there. The Sanctuary is still more holy, for none may enter therein with hands and feet unwashed. The Holy of Holies is still more holy, for none may enter therein save only the High Priest on the Day of Atonement at the time of the [Temple-]service.⁷¹ (Kel. 1:6-9)⁷² (see 1:6-8, 3:1f, and 8:4-8) (for the omer, see 2:1; for first fruits, see 2:1, 16:3, 24:10-21, and verses 22-24; for tithes, see 3:3-10, 4:36-37, 16:34, 20:2-3, 24:10-21, and verses 1-3, 15-16; for ritual purity laws, see 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [associates], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8, and verses 15-16, 22f; for slaughtering, see 10:11-16; for hairstyles, see 16:19-24 [18:18]; for gentile impurity, see 10:23, 28-29, 13:51, [22:22], and verses 15-16, 22-24; for priests, see 2:8-11, 3:1, 4:1ff, 36-37, 6:7, and 9:1 [13:1]; for the high priest, see 1:15-20, 3:1, 4:6, 23:2-5, and 24:1; for laying on of hands, see 3:3-10, 5:27-28, 6:6, 8:14-17, 9:11-19a, 13:2-3, 14:23, 19:2-7, and 28:8-10; for the Day of Atonement, see 24:10-21 and 27:9)

The prohibition against allowing anyone (or thing) unclean, according to degree and place, to enter the Temple was so strictly adhered to that the Roman authorities granted the Sanhedrin the right to impose a capital sentence on those who transgressed in the matter, including Roman citizens - in contrast to other violations of public order or revolutionary movements⁷³ (see also below); (for the Sanhedrin's juridical powers, see 2:8-11, 4:5f, 5:33, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, [23:10], 24:1, 25:12, and 26:9-18).

Specifically, (godfearing) Gentiles -together with ritually unclean Jews -were permitted access to the Temple Mount and the outer court - "the Court of the Gentiles" (cf. Kel. 1:8). (This ruling assumes that gentile impurity is of corpse-defilement degree, since the Temple Mount was an area forbidden to those with the flux [*zavim*] [cf. Alon, Jews: 168]; for the flux, see 10:23.) In front of the steps leading to the platform which surrounded the Temple courts lay a law balustrade (*soreg*) to which were affixed inscriptions in Greek and Latin (possibly also in Aramaic?), warning Gentiles not to proceed further on pain of death. Two such slabs, in Greek, have been recovered, the complete inscription reading:

land mogen brengen. De ommuurde steden [van het Land] zijn nog heiliger, omdat zij de melaatsen uit hun midden moeten wegsturen... Binnen de muur [van Jeruzalem] is nog heiliger, want [slechts] daar eten kunnen zij de Kleine Heilige dingen en de Tweede Tienden eten. De Tempelberg is nog heiliger, want geen man of vrouw die een flux, geen menstruerende, en geen vrouw na de bevalling kan daarin komen. De stadswal is nog heiliger, want geen heidenen en niemand die onreinheid van een lijk heeft opgelopen kan daarin komen. De Hof van de Vrouwen is nog heiliger, want niemand die zich had ondergedompeld op deze dag [als gevolg van onreinheid] kan daarin komen ... De Hof van de Israëlieten is nog heiliger, want niemand wiens verzoening nog niet volledig is kan daarin komen ... De Hof van de Priesters is nog heiliger, want Israëlieten kunnen daarin niet veilig komen, alleen wanneer zij handoplegging moeten uitvoeren, slachten, en zwaaien. De ruimte tussen de Voorhal en het Altaar is nog heiliger, want niemand die een smet heeft of wiens haar is losgemaakt kan daar komen. Het heiligdom is nog heiliger, want niemand kan daar komen met ongewassen handen en voeten. Het Heilige der Heiligen is nog heiliger, want niemand kan veilig daarin komen dan alleen de Hogepriester op de Dag van Verzoening ten tijde van de [Tempel-] dienst.⁷¹ (Kel. 1:6-9)⁷² (zie 1:6-8, 3:1f, en 8:4-8) (voor de omer, zie 2:1; voor de eerstelingen, zie 2:1, 16:3, 24:10-21, en de verzen 22-24; voor de tienden, zie 3:3-10, 4:36-37, 16:34, 20:2-3, 24:10-21, en de verzen 1-3, 15-16, voor rituele reinheidswetten, zie 1:15-20, 2:38, [42], 4:6, 9:1 [aanverwanten], 10:11-16, 23, 28-29, 18:8 en verzen 15-16, 22f, voor het slachten, zie 10:11-16; voor kapsels, 16:19-24 [18:18]; voor heidense onreinheid, zie 10:23, 28-29, 13:51, [22:22], en verzen 15-16, 22-24; voor priesters, zie 2:8-11, 3:1, 4:1ff, 36-37, 6:7, 9:1 en [13:1], voor de hogepriester, zie 1:15-20, 3:1, 4:6, 23:2-5, en 24:1; voor handoplegging, zie 3:3-10, 5:27-28, 6:6, 8:14-17, 9:11-19a, 13:2-3, 14:23, 19:2-7, en 28:8-10; voor de Dag van Verzoening, 24:10-21 en 27:9)

Het verbod om eender wie (of wat) die onrein is, volgens de graad en plaats, toe te staan om in de Tempel te komen werd zo strikt nagekomen dat de Romeinse autoriteiten het Sanhedrin het recht verleende om een doodvonnis te leggen op degenen die betreffende die zaak een overtreding begingen, incl. de Romeinse burgers - in tegenstelling tot andere schendingen van de openbare orde of de revolutionaire bewegingen⁷³ (zie ook hierna); (voor juridische bevoegdheden van de Sanhedrin, zie 2:8-11, 4:5f, 5:33, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, [23:10], 24:1, 25:12 en 26:9-18).

In het bijzonder, (godvrezende) heidenen - samen met ritueel onreine Joden - hadden toegang tot de Tempelberg en de buitenste hof - "het Hof van de heidenen" (vgl. Kel 1:8). (Deze uitspraak gaat ervan uit dat heidense onreinheid betrekking heeft op lijk verontreiniging, aangezien de Tempelberg een verboden gebied was voor degenen met de flux [*zavim*] [zie Alon, joden: 168]; voor de flux, zie 10:23.) Tegenover de trappen die naar het platform leidden dat tempelhoven omringde lag een wet-balustrade (*soreg*) waaraan opschriften in het Grieks en Latijn (mogelijk ook in het Aramees?) werden aangebracht, om heidenen te waarschuwen niet verder te gaan op straffe van de dood. Twee van dergelijke platen, in het Grieks, zijn terug-

"No foreigner is to enter within the balustrade and embankment around the Sanctuary. Whoever is caught will have himself to blame for his death which follows" (Loeb ed. to *JosAnt.* 15.417) (see also below); (for spoken languages in Eretz Israel, see 1:15-20, 2:6f, 6:1, 5, 9:1, [24:1], 26:9-18, and verse 40).

To the extent that the Asian Jews' charge against Paul is not false *per se*, Luke's notation that "they had previously seen Trophimus the Ephesian in the city with him, and they supposed that Paul had brought him into the temple" (verse 29) relates not merely to the Temple but to the holiness attributed to Jerusalem as a whole. While the interdiction against Gentiles entering the inner court was strictly adhered to, the Temple's sanctity had apparently been extended to the whole of Jerusalem in order to allow the pesach sacrifice to be eaten, the shofar to be blown, and the lulav to be taken, for example, throughout the city - as well as to remove any doubt about the purity of the city's houses and streets from its general inhabitants⁷⁴ (cf. Poorthuis and Safrai: 95ff, and for the following discussion); (for Pesach [passover], see 2:1, 3:13-15, 12:1-4, 19:22, and 20:6; for the shofar, see 13:14; for Sukkot, see 19:22 and 27:18-20).

Gentile residence in the city constituted something of a problem with regard to ritual purity laws in this respect (see verses 15-16). While the biblical injunction stresses that the resident alien "shall live with you in your midst, in the place he shall choose in one of your towns where it pleases him; you shall not mistreat him" (Dt. 23:16), his very presence causes the city to become impure (cf. Joel 3:17) (see also 1:6-8 and verses 15-16). The matter was apparently resolved during the Second Temple period by taking particular precaution regarding actual gentile places. All spittle in Jerusalem was deemed clean except that found in the Upper Market - a place frequented by Gentiles (or where Roman soldiers were quartered).⁷⁵ Those who arrested Jesus also refused to enter the praetorium "in order that they might not be defiled, but might eat the Passover" (Jn. 18:28). (Significantly, according to *halakhah* Gentiles were not liable to the laws of purity deriving from physical sources.⁷⁶)

Such *halakhot* do not seem to have prohibited godfearing Gentiles from coming to Jerusalem specifically to worship at the Temple (see 8:27-28 and 10:2) and Jesus of Gamla's statement during the siege that this "spot [the Temple] ... is revered by the world and honored by aliens from the ends of the earth who have heard its fame" (*Jos.War* 4.262) does not appear to have been an exaggeration (see 1:6-8); (for godfearers, see 1:6-8, [2:38], 6:5, 8:9-13, 27-28, 10:2, 28-29, 44-48, 13:16f, 45ff, and 15:1, 7-11). It was in fact quite common to see godfearers both in the city and in the Temple during the festivals, come to prostrate themselves before God, bring their offerings, and to hear the Torah (cf. *Jos.War* 7.247f); (for gentile offerings, see 10:2, 20:2-3, 24:10-21, and verses 15-16; for godfearers and proselytes, see 1:6-8, [2:38], 6:5, 8:9-13, 27-28, 10:2, 28-29, 44-48, 13:16f, 45ff, and 15:1, 7-11; for the Jewish calendar and feasts, see 2:1f, 3:13-15, 4:8-12, [8:3], 9:1, 13:5, 14, 18:18, 19:22, 20:2ff, 24:10-21, 27:9, 18-20, and verses 15ff; for Torah-reading, see [6:2-4], 8:27f, 9:1, 13:5, 16:16-18, and 17:11-12; for the eunuch, see 8:27f).

gevonden met het complete opschrift: "Geen buitenlander mag binnen de balustrade en kade rond het Heiligdom komen. Wie wordt betrapt zal zijn dood die volgt aan zichzelf te danken hebben" (Loeb ed. *JosAnt* 15.417) (zie ook hierna); (voor gesproken talen in Eretz Israël, zie 1:15-20, 2:6f, 6:1, 5, 9:1, [24:1], 26:9-18, en vers 40).

In de mate dat de aanklacht van de Aziatische Joden tegen Paulus niet *per se* verkeerd is, heeft de notatie van Lucas dat "zij tevoren Trofimus de Efezeër in de stad met hem hadden gezien, en veronderstelden dat Paulus hem in de tempel had gebracht" (vers 29) niet alleen betrekking op de tempel, maar op de heiligheid die aan Jeruzalem als een geheel toegekend is. Hoewel het verbod voor heidenen om op de binnenplaats te komen strikt werd nageleefd, werd de heiligheid van de Tempel kennelijk uitgebreid tot het geheel van Jeruzalem, zodat het Pesachoffer kon worden gegeten, de sjofar worden geblazen, en de loelav worden genomen, bijvoorbeeld door de hele stad - evenals om elke twijfel over de zuiverheid van huizen van de stad en de straten weg te nemen van haar gewone inwoners⁷⁴ (zie Poorthuis en Safrai: 95ff, en voor de volgende uiteenzetting); (voor Pesach [Pascha], zie 2:1, 3:13-15, 12:1-4, 19:22, en 20:6, voor de sjofar, zie 13:14, voor Soekot, zie 19:22 en 27:18-20).

Het verblijven van heidenen in de stad vormt zowat een probleem m.b.t. de rituele reinheidswetgeving op dit gebied (zie de verzen 15-16). Terwijl het Bijbelse gebod benadrukt dat de vreemdeling bewoner "bij je zal wonen in uw midden, in de plaats die hij zal verkiezen in een van jullie steden waar het hem bevalt; je zult hem niet mishandelen" (Dt. 23:16), zorgt zijn aanwezigheid ervoor dat de stad onrein wordt (vgl. Joël 3:17) (zie ook 1:6-8 en verzen 15-16). De zaak was blijkbaar ten tijde van de Tweede Tempel opgelost door het nemen van bijzondere voorzorgsmaatregelen ten aanzien van de werkelijkheidse plaatsen. Alle speeksel in Jeruzalem werd rein geacht, behalve dat wat gevonden werd in de Bovenste Markt - een plek door de heidenen bezocht (of waar Romeinse soldaten werden ingekwartierd).⁷⁵ Degenen die Jezus gevangen namen, weigerden ook om het gerechtsgebouw binnen te gaan "om niet verontreinigd te kunnen worden, maar het Pascha te kunnen eten" (Joh. 18:28). (Vermeldenswaard is dat, volgens de *halacha* heidenen niet onderworpen waren aan de reinheidswetten die met fysieke bronnen te maken hebben.⁷⁶)

Dergelijke *halakhot* lijken godvrezenden heidenen niet te hebben verboden om naar Jeruzalem te komen meer bepaald om in de Tempel te aanbidden (zie 8:27-28 en 10:2) en de verklaring van Jezus van Gamla tijdens het beleg dat deze "plek [de tempel] ... door de wereld wordt gerespecteerd en vereerd door buitenlanders van de einden van de aarde die van zijn roem gehoord hebben" (*Jos.War* 4.262) lijkt geen overdrijving te zijn geweest (zie 1:6-8); (voor godvrezenden, zie 1:6-8, [2:38], 6:5, 8:9-13, 27-28, 10:2, 28-29, 44-48, 13:16f, 45ff, en 15:1, 7-11). Het was in feite vrij gewoon om godvrezenden tijdens de feesten zowel in de stad als in de Tempel te zien, zich komen buigen voor God, hun offers te brengen, en om de Tora te horen (vgl. *Jos.War* 7.247f); (voor gaven van heidenen, zie 10:2, 20:2-3, 24:10-21, en de verzen 15-16, voor godvrezenden en proselieten, zie 1:6-8, [2:38], 6:5, 8:9-13, 27-28, 10:2, 28-29, 44-48, 13:16f, 45ff en 15:1, 7-11, voor de Joodse kalender en feesten, zie 2:1f, 3:13-15, 4:8-12, [8:3], 9:1, 13:5, 14, 18:18, 19:22, 20:2ff, 24:10-21, 27:9, 18-20, en verzen 15ff; voor Tora-lezing, zie [6:2-4], 8:27f, 9:1, 13:5, 16:16-18, en 17:11-12; voor de eunuch, zie 8:27f).

On this reading, the charges levelled against Paul are libelous; (for slander, see [5:40], 13:32-41, and verses 19-21). Trophimus was free to wander around the city and the Asian Jews could provide no proof that Paul had in fact allowed Trophimus to proceed into the inner court; (for the false charges subsequently preferred by the Sanhedrin, see 24:1). Luke gives no indication that Trophimus was actually present with Paul - although Paul may at same point have suggested that his gentile companions accompany him to the Temple Mount in order to appreciate, at the closest proximity permitted, the Temple's grandeur. The presumption that Paul would have deliberately taken Trophimus within a forbidden area matches the claims that Paul was "teaching all the Jews who are among the Gentiles to forsake Moses ... " (verse 21) (see verses 19-21). If there had been any suspicion that Trophimus had violated the ban, his arrest would have fallen to the Temple gatekeepers, who were responsible both for opening and closing the Temple gates, guarding the area by day and night, and ensuring that no visitors were ritually unclean - although they themselves, as levites, were forbidden access to the interior of the Temple and to the Altar⁷⁷ (see also verse 30); (for levites, see 1:24-26, 2:1, 3:1, 4:1-3, 5, 36-37, 25:14-22, and verse 30).

Since Luke remarks in verse 32 that the crowd have already begun to beat (*typtontes*) Paul, the Captain of the Temple may have been concerned at the possibility of bloodshed occurring within the sacred precincts (cf. *Jos. War* 6.126); (for the Captain [Prefect of the priests], see 4:1-3, 5:22f, and 9:1). The appeal "come to our aid," addressed to the crowd, is of same significance with regard to its "legal" implications. Some scholars suggest that the following clause represents the "charge made and sustained by private prosecutors" on which Paul is arraigned before Felix - i.e., that Paul is eventually brought before Felix on the strength of the accusation levelled by the Asian Jews, supported by "the leading clerics of Jerusalem, who appear before the governor with an advocate to represent them" (Sherwin-White: 48f) (see also 24:1); (for Felix's procuratorship and powers, see 23:23-24 and 24:1, 10f, 24f; for the subsequent legal proceedings, see 24:1ff, 25:1ff, 26:30-32, 27:1f, and 28:16).

Given that the Sanhedrin was specifically authorised to impose the death penalty with regard to all offences involving the desecration of the Temple (see above), no reason existed to turn Paul over to the Roman governor; (for the Sanhedrin and its juridical powers, see 2:8-11, 3:2, 4:5f, 5:21ff, 33, 6:7, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, 23:1, 6ff, 24:1, 25:12, 26:9-18, and 28:17f). Despite the fact that those who acted against the accepted rules of conduct were barred from the Temple precincts⁷⁸ (cf. Safrai and Stern: 878) - and Paul may have fallen into such a category at least according to some eyes - Paul's arrest appears to have been based on creating a public disturbance (cf. verse 33, 22:24) (see verses 31-36); (for prophetic outbursts during the feasts, see 2:14, 3:11, [19-24, 6:10-14], and verses 30ff).

The warning notice hung on the balustrade was apparently considered to constitute the necessary warning to lay the blame squarely on the offender's shoulders (cf. Ezek. 3:18f; San. 5:1), the Sanhedrin thus regarding itself as innocent of his blood (see 18:6 and 20:18-35);

Volgens deze lezing, zijn de beschuldigingen tegen Paulus lasterlijk; (voor laster, zie [5:40], 13:32-41, en verzen 19-21). Trofimius was vrij om rond de stad te wandelen en de Aziatische joden konden geen bewijs voorleggen dat Paulus in feite Trofimius had toegestaan om tot in de binnenste voorhof te gaan; (voor de valse beschuldigingen daaropvolgend door het Sanhedrin aangemoedigd, zie 24:1). Lukas geeft geen enkele aanwijzing dat Trofimius daadwerkelijk met Paulus aanwezig was - hoewel Paulus toch ook kan hebben voorgesteld dat zijn heidense metgezellen hem naar de Tempelberg zouden vergezellen om, vanaf het dichtst toegestaan punt, de grandeur van de Tempel te smaken. Het vermoeden dat Paulus opzettelijk Trofimius binnen een verboden gebied zou hebben meegenomen komt overeen met de beweringen dat Paulus al de Joden onder de heidenen leerde van Mozes af te vallen ... " (vers 21) (zie de verzen 19-21). Als er sprake was van enig vermoeden dat Trofimius het verbod had overtreden, zou hij zijn gearresteerd door de tempelpoortwachters, die verantwoordelijk waren voor zowel het openen als het sluiten van de tempelpoorten, het gebied door dag en nacht bewaakten, en ervoor zorgden dat geen bezoekers ritueel onrein waren - hoewel hen zelf, als Levieten, toegang tot het interieur van de Tempel en het Altaar verboden was⁷⁷ (zie ook vers 30); (voor Levieten, zie 1:24-26, 2:1, 3:1, 4:1-3, 5, 36-37, 25:14-22 en vers 30).

Aangezien Lucas in vers 32 opmerkt dat de menigte al begonnen is Paulus te slaan (*typtontes*), kan de kapitein van de Tempel ongerust zijn geweest over de mogelijkheid van bloedvergieten binnen de heilige ruimten (zie *Jos. War* 6.126), (voor de Overste [Prefect van de priesters], zie 4:1-3, 5:22f, en 9:1). De oproep "kom ons ter hulp," gericht aan de menigte, is m.b.t. zijn "legale" implicaties van dezelfde betekenis. Dezelfde geleerden suggereren dat de volgende zinsnede de "gedane en volgehouden beschuldiging van particuliere aanklagers" weergeeft, waarop Paulus voor Felix is gebracht - d.w.z., dat Paulus uiteindelijk voor Felix is gesteld door de kracht van de beschuldiging door de Aziatische Joden, gesteund door "de belangrijkste geestelijken van Jeruzalem, die vóór de gouverneur verschijnen met een advocaat om hen te vertegenwoordigen" (Sherwin-White: 48f) (zie ook 24:1); (voor het procuratorschap en de bevoegdheden van Felix, zie 23:23-24 en 24:1, 10f, 24f; voor de daaropvolgende gerechtelijke procedure, zie 24:1ff, 25:1ff, 26:30-32, 27:1f, en 28:16).

Gezien het feit dat het Sanhedrin specifiek was gemachtigd om de doodstraf op te leggen m.b.t. alle strafbare feiten i.v.m. de ontheiliging van de tempel (zie hierboven), was er geen reden om Paulus aan de Romeinse gouverneur over te dragen, (voor het Sanhedrin en de juridische bevoegdheden, zie 2:8-11, 3:2, 4:5f, 5:21ff, 33, 6:7, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, 23:1, 6ff, 24:1, 25:12, 26:9-18 en 28:17f). Ondanks het feit dat degenen die tegen de aanvaarde gedragsregels optraden werden uitgesloten van de Tempel precincts⁷⁸ (zie Safrai en Stern: 878) - en Paulus kan in zo'n categorie zijn terechtgekomen, ten minste volgens sommigen - lijkt de arrestatie van Paulus te zijn gebaseerd op het creëren van een ordeverstoring (vgl. vers 33, 22:24) (zie de verzen 31-36); (voor profetische uitbarstingen tijdens de feesten, zie 2:14, 3:11, [19-24, 6:10-14], en verzen 30ff).

De waarschuwendende nota die aan de balustrade hing werd blijkbaar als nodige waarschuwing gezien om de schuld vierkant op de schouders van de dader te leggen (vgl. Ezechiël 3:18f; San 5:1), zodat het Sanhedrin zichzelf als onschuldig aan zijn bloed zag (zie 18:6 en 20:18-35);

(for zealot assassinations in the Temple precincts, see 23:12-15; for the justifiable murder of "apostates," see verses 31-36). In the event of a public disturbance, the Jewish authorities' function appears to have been that of handing over troublemakers to the Roman forces either at the request of the latter or in order to preempt complications and for suspicions that they had not taken the requisite measures to quell the disorder (cf. Safrai and Stern: 399); (for the implications of provincial unrest, see 17:5-9, 19:35-41, and verses 31-36).

Verse 30:

And all the city was aroused, and the people rushed together; and taking hold of Paul, they dragged him out of the temple; and immediately the doors were shut.

It is difficult to ascertain precisely where Paul is when the crowd apprehend him by force; (for city-wide outbursts, especially during the feasts, see 2:14, 3:11, [19-24,6:10-14], and verses 31f). His being "dragged out of the Temple" and the closing of the "doors" may refer to the inner gates of the Sanctuary and/or of the inner court (the Nicanor Gate) in order to prevent the disturbance from affecting the holiest part of the Temple (see 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, and 22:3-21). (The reference in 3:2 indicates that the phrase "entering the Temple" can refer to access to the Rampart [and to the Nicanor Gate]; [for the latter, see 3:2].)

The reference may also allude to the gates leading from the Temple Mount to the Temple precinct itself - "All the entrances that were there had doors save only those of the Porch" (Mid. 2:3). Philo describes how some of the levites were "stationed at the doors as gatekeepers at the very entrances, some within in front of the sanctuary to prevent any unlawful person from setting foot thereon ..." (*Spec.Leg.* 1.156).⁷⁹ The watch was in fact mounted at the five Temple gates, the four inner corners, the five gates of the Temple courts, the latter's four exterior corners, behind the Holy of Holies, and in five chambers (cf. Mid. 1:1ff). According to Josephus, at least two hundred levites (in groups of twenty?) were responsible for closing the gates⁸⁰ (see 4:1); (for levites in general, see 1:24-26, 2:1, 3:1, 4:1-3, 5, 36-37, 25:14-22, and verses 27-29).

The Court of the Gentiles not only afforded more space for crowd movements but was also more visible and open to intervention by the Roman authorities (see verses 31-36). Josephus records an incident under Cumanus, Felix's predecessor, in which a Roman soldier lewdly exposed himself in the Temple area during Pesach and tens of thousands of people were trampled to death in the ensuing riot.⁸¹ Josephus' figures vary between 10-30,000 (see also verses 31-36); (for Felix, see 23:23-24 and 24:1, 10f, 24f; for Pesach see 2:1, 3:13-15, 12:1-4, 19:22, and 20:6). Here also (cf. Stephen), the crowd's reaction appears to spill over into mob violence, threatening to bypass official channels (see 7:54, 57-58, and verses 27-29); (for the Sanhedrin's juridical powers, see 2:8-11, 4:5f, 5:33, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, [23:10], 24:1, 25:12, 26:9-18, and verses 27-29).

(voor ijveraarmoorde op het tempel terrein, zie 23:12-15; voor de gerechtvaardigde moord op "afvalligen", zie de verzen 31-36). In het geval van een ordeverstoring, lijkt functie van de joodse autoriteiten te zijn geweest die van het uitleveren van onruststokers aan de Romeinse troepen, hetzij op verzoek van laatstgenoemde, of om complicaties te voorkomen en tegen verdenkingen dat zij de nodige maatregelen om de verstoring te onderdrukken niet hadden genomen (zie Safrai en Stern: 399); (voor de gevolgen van plattelandsoprust, zie 17:5-9, 19:35-41, en verzen 31-36).

Vers 30:

En de hele stad was gewekt, en de mensen renden samen; en Paulus vastgrijpend, sleurden ze hem uit de tempel, en onmiddellijk werden de deuren gesloten.

Het is moeilijk na te gaan waar Paulus precies is toen de menigte hem met geweld vatte; (voor de hele stad omvattende uitbarstingen, vooral tijdens de feesten, zie 2:14, 3:11, [19-24,6:10-14], en verzen 31f). Zijn "uit de Tempel slepen" en het sluiten van de "deuren" kan verwijzen naar de binnenste poorten van het Heiligdom en/of van de binnenste voorhof (de Nicanor Poort) om te voorkomen dat de verstoring bij het heiligste deel van de Tempel komt (zie 1:6-8, 3:1f, 4:1-3, en 22:3-21). (De verwijzing in 3:2 geeft aan dat de zinsnede "de Tempel binnengaan" kan verwijzen naar de toegang tot de Vestingswal [en de Nicanor Gate]; [voor het laatste, zie 3:2].)

De referentie kan ook verwijzen naar de poorten die vanaf de Tempelberg naar het tempel gebied zelf leiden - "Alle toegangen die er waren hadden deuren behalve die van het Portiek" (Mid. 2:3). Philo beschrijft hoe er zelfs van de Levieten waren "gestationeerd aan de deuren als poortwachters bij de eigenlijke ingangen, hetzelfde daarbinnen tegenover het heiligdom om iedere onbevoegde te verhinderen daarop een voet te zetten ..." (*Spec.Leg.* 1.156).⁷⁹ De wacht was in feite opgesteld bij de vijf Tempelpoorten, de vier binnenste hoeken, de vijf poorten van de tempelhoven, de vier buitenste hoeken van de laatste, achter het Heilige der Heiligen, en in vijf kamers (vgl. Mid 1:1ff). Volgens Josephus, ten minste tweehonderd Levieten (in groepen van twintig?) waren voor het sluiten van de poorten verantwoordelijk⁸⁰ (zie 4:1); (voor Levieten in het algemeen, zie 1:24-26, 2:1, 3:1, 4:1-3, 5, 36-37, 25:14-22, en verzen 27-29).

Het Hof van de heidenen bood niet alleen meer ruimte voor de bewegingen van de massa, maar was ook beter zichtbaar en open voor interventie door de Romeinse autoriteiten (zie de verzen 31-36). Josephus vermeldt een incident onder Cumanus, de voorganger van Felix, waarin een Romeinse soldaat zelf wulps vertoont in het Tempel gebied tijdens Pesach en tienduizenden mensen in het daaropvolgende tumult werden doodgetrapt.⁸¹ De cijfers van Josephus variëren van 10-30.000 (zie ook de verzen 31-36); (voor Felix, zie 23:23-24 en 24:1, 10f, 24f, voor Pesach zie 2:1, 3:13-15, 12:1-4, 19:22, en 20:6). Ook hier (zie Stefanus), lijkt de reactie van de menigte door te slaan naar volksoproer, en dreigt de officiële kanalen te negeren (zie 7:54, 57-58, en de verzen 27-29); (voor juridische bevoegdheden van het Sanhedrin, zie 2:8-11; 4:5f, 5:33, 7:54, 9:1f, 17:5-9, 22:30, [23:10], 24:1, 25:12, 26:9-18 En de verzen 27-29).

Since the gates of the Sanctuary (*heikhal*), as well as probably those of the inner court - i.e., the Nicanor Gate - were locked following the afternoon whole-offering (cf. *Jos.CA* 2.105) (cf. Safrai and Stern: 889), the incident is likely to have occurred between the time of the morning and afternoon whole-offerings (*tamid*) - i.e., before 15:00-16:00 pm (see 3:1, 4:1-3, 5:21, and 10:2f). While it appears that the purification rites took place during the morning offering (see verses 27-29), Paul could easily have remained to pray and/or to study well into the day (see 3:1 [22:3-21]); (for the *beit midrash* [house of study] on the Temple Mount, see 2:14, 3:11, 4:5, and 6:2-4; for Torah-study, see 2:42, 5:17-18, 6:2-4, 8:30-31, 9:1, [13:5], 17:11-12, 18:24-28, and 20:7f; for prayer in general, see 1:14, 2:8f, 42, 44-47, 3:1f, 12, 4:23-30, 8:20-25, 9:1 [language], [8-9], 36-43, 10:2ff, 13:2-3, [5], 14:21-22, 16:13, 25, 20:7, 36-38, 22:3-21, 26:6-8, 19-23, [25-29], 27:21-26, and 28:8-10, 13-15 [verse 40]).

(The attribution of "symbolic significance" to this closure - in effect on Judaism - is once again more characteristic of Christian bias than of historical reality. Even if the Temple doors had shut on Paul - who was, after all, not to have a further opportunity to return to Jerusalem - they did not close on the rest of the Jerusalem community or Jewish believers in general, who survived - despite the church's efforts - at least into the fourth century, [cf. Pritz]; [for the end of Paul's life, see 28:30-31].)

Aangezien de poorten van het Heiligdom (*heikhal*), evenals waarschijnlijk die van de binnenste hof – d.w.z. de Nicanor Poort - werden gesloten na het namiddag brandoffer (zie *Jos.CA* 2.105) (zie Safrai en Stern: 889), heeft het incident waarschijnlijk plaatsgevonden tussen het tijdstip van het morgen en namiddag brandoffer (*tamid*) – d.w.z., vóór 15:00-16:00 uur (zie 3:1, 4:1-3, 5:21 en 10:2f). Terwijl het erop lijkt dat de reinigingsriten tijdens het morgenoffer plaatsvonden (zie de verzen 27-29), kon Paulus in de dag gemakkelijk zijn gebleven om te bidden en/of goed te studeren (zie 3:1 [22:3-21]); (voor de *Beit Midrash* [leerhuis] op de Tempelberg, zie 2:14, 3:11, 4:5, en 6:2-4; voor Torastudie, zie 2:42, 5:17-18, 6:2-4, 8:30-31, 9:1, [13:5], 17:11-12, 18:24-28 en 20:7 f, voor gebed in het algemeen, zie 1:14, 2:8f, 42, 44-47, 3:1f, 12, 4:23-30, 8:20-25, 9:1 [taal], [8-9], 36-43 10:2ff, 13:2-3, [5], 14:21-22, 16:13, 25, 20:7, 36-38, 22:3-21, 26:6-8, 19-23, [25-29], 27:21-26 en 28:8-10, 13-15 [vers 40]).

(De toekenning van "symbolische betekenis" aan deze afsluiting - in feite over het jodendom - geeft eens te meer blijk van christelijke vooringenomenheid dan van historische werkelijkheid. Zelfs als de tempeldeuren waren gesloten voor Paulus - die immers niet naar een volgende gelegenheid uitzag om naar Jeruzalem terug te keren - sloten ze niet voor de rest van de Jeruzalem gemeenschap of de Joodse gelovigen in het algemeen, die overleefden - ondanks de inspanningen van de kerk - minstens tot in de vierde eeuw, [zie Pritz.], [voor het einde van Paulus' leven, zie 28:30-31].)

⁷⁰ Cf. 1 Macc. 3:49; Naz. 6:6f

⁷² Cf. 4QMMT^d ff6-13:3f; 11QTemp 45:1-47:18; Mekh.Pischa 1; Num.R. 7:8; San. 87a; Ber. 30a.

⁷³ Cf. 1 Macc. 7:33?; 2 Macc. 1:13f?; *Jos.Ant.* 12.145f, 15.417; *War* 5.194, 6.124f; *CA* 2.103f; Philo, *Leg.* 212; [Kel. 1:8].

⁷⁴ Cf. Kel. 1:8; *Peso* 5:6; *Ta'anit* 3:8; *RH* 4:1; *Shek.* 4:1-2; ARN^a 35:2; ARN^b 39.

⁷⁵ Cf. *Shek.* 8:1; *JShek.* 31b.

⁷⁶ Cf. *Sifra*, *Tazria* 1; *Nid.* 7:3; *Neg.* 3:1, 11:1, 12:1; *Naz.* 61b.

⁷⁷ Cf. *Num.* 18:3; *Jos.War* 6.293f; [*CA* 2.119]; *Philo*, *Spec.Leg.* 1.156; *Num.R.* 7:8; *Mid.* 1:1; *Arak.* 11b.

⁷⁸ Cf. *Jos.Ant.* 19.332; *Targ.Ps.-Jon.* to 2 *Sam.* 5:8; *Eduy.* 5:6-7.

⁷⁹ Cf. *Shek.* 5:1; *Tos.Shek.* 2:14.

⁸⁰ Cf. *War* 6.293; *CA* 2.119.

⁸¹ Cf. *Ant.* 20.105f; *War* 2.223f.